

УДК 325.94.

Бондаренко Т. В.

фахівець I кат. навчального відділу

Харківського національного економічного університету

АНАЛІЗ НАУКОВО-МЕТОДИЧНИХ ПІДХОДІВ ДО ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ КАПІТАЛУ ПРОМИСЛОВОГО ПІДПРИЄМСТВА

В статті розглядаються наукові-методичні підходи до формування структури капіталу промислового підприємства. Встановлено збільшення ризику банкрутства при зростанні позикового капіталу. Розподіл діяльності підприємства на стадії, що різняться по критерію «питома вага позикового капіталу», дозволяє зробити висновок, що у кожному конкретному випадку необхідний індивідуальний підхід до оптимізації структури капіталу.

Ключові слова: підприємство, ризик, методичні підходи, промислове підприємство, підхід.

Постановка проблеми. У сучасних умовах зросло значення вдосконалення структури капіталу, оскільки тільки його оптимальна структура дозволяє підприємству найповніше реалізувати свої виробничі можливості. Зниження витрат виробництва, підвищення віддачі від інвестицій, а також прискорення кругообігу і обороту капіталу, що зрештою веде до підвищення доходів підприємства, можливе при підвищенні ефективності формування структури капіталу промислового підприємства.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Огляду науково-методичних підходів до формування структури капіталу промислового підприємства було присвячено ряд наукових робіт вчених: В. Ковальов, В. Корнеєв, М. Коробов, Л. Костирко, М. Крейніна, Н. Лиси.

Формування цілей статті. Зробити огляд науково-методичних підходів до формування структури капіталу промислового підприємства.

Виклад основного матеріалу. Формування структури капіталу підприємства повинно враховувати ряд особливостей. А саме, чи відповідає політика фінансування підприємства стратегічним задачам, що стоять перед нею; чи завжди операції, укладені в області залучення капіталу, ведуть до зростання ринкової вартості активів підприємства. Щоб всебічно вивчити цей аспект, необхідно провести аналіз структури капіталу і визначити ступінь її ефективності в діяльності підприємства [1-5].

Таким чином, за допомогою оптимізації структури капіталу менеджер підприємства отримує можливість не тільки вирішити задачу, але і сформулювати управлінські дії на основі глибокого неформального аналізу середовища, в якому функціонує даний об'єкт.

Проведений аналіз сучасних досліджень щодо оптимізації структури капіталу підприємства дозволяє стверджувати, що основна увага в більшості з них приділяється формуванню структури капіталу підприємства та дослідженню факторів зовнішнього і внутрішнього середовища, які впливають на зміну даної структури капіталу.

Результати аналізу наведені в табл. 1. Проведений аналіз існуючих теоретичних та методичних положень визначення оптимального співвідношення власного і позичкового капіталів підприємства: традиційний підхід, підхід Модільяні-Міллера, компромісна модель та теорія ієрархії дозволили встановити, що в умовах української економіки (коли застосування інших підходів неможливе) для визначення динаміки та оптимізації структури капіталу доцільно спиратися на традиційну модель, оскільки вона відрізняється зрозумілістю та простотою теоретичних припущень і раціональною несуперечністю кінцевих висновків.

Виходячи з висновків, сформульованих в традиційній моделі, можна стверджувати, що оптимальна структура капіталу підприємства повинна відповідати основним цілям і завданням фінансування підприємства та бути обґрунтованою, а також повинна забезпечувати мінімальні витрати на її формування.

Сучасні дослідження в галузі оптимізації структури капіталу підприємства

Автор	Основна гіпотеза дослідження	Дослідження в галузі оптимізації структури капіталу
Кононов О.Ю.	Управління динамічними характеристиками структури капіталу. Значна увага приділяється дестабілізуючим факторам зовнішнього середовища	Передбачається формування з різних джерел та управління структурою капіталу підприємства. Підхід до оптимізації структури капіталу відсутній
Звершховський В.І.	Удосконалення організаційно-економічного механізму формування та використання капіталу промислових підприємств	Розроблена концепція управління процесами формування основного та оборотного капіталів, яка передбачає постійні адаптивні трансформування структури капіталу у відповідь на загрози зниження дохідності
Гурнак О.В.	На основі поєднання теорії Модільяні-Міллера із сучасними підходами до оцінки рівня ризику одержано залежності між структурою капіталу підприємства та рівнем ризику, що нею генерується	Розроблено економіко-математичну модель визначення оптимальної структури капіталу підприємства, яка дозволяє визначити кількісну оцінку середньої швидкості адаптації фактичної структури капіталу до оптимальної
Костюк О.М.	Удосконалення управління структурою капіталу на основі показників фінансової стійкості підприємства	Обґрунтовано доцільність використання у фінансовому менеджменті підприємств категорії "управління структурою капіталу"

– розроблено на основі [1-5]

Для обґрунтування оптимальної структури капіталу використовуються різні методи. Схематично вони представлені на рис.1.

При виборі структури капіталу на промисловому підприємстві (обґрунтуванні цільової структури капіталу) слід враховувати наступні рекомендації:

1. Чим вище ризик одержуваних результатів при ухваленні фінансових рішень (високі значення дисперсії прибутку і прибутковості), тим менше повинно бути значення фінансового важеля. Для підприємств з великою невизначеністю попиту і, отже, з великою варіацією прибутку, вірогідність ситуації нестачі фінансових коштів більше при будь-якому рівні фінансового

важеля в порівнянні з підприємством, у якого ризик менше. Підприємства з низьким операційним ризиком можуть залучати позикові засоби в більшому об'ємі до тих пір, поки очікувані витрати банкрутства не перекриють податкові переваги залучення позикових засобів.



Рис.1. Моделі структури капіталу [2-5]

2. Підприємства, в структурі активів яких переважають матеріальні активи, можуть мати вищий фінансовий важіль в порівнянні з підприємствами, де значна частка активів представлена у вигляді патентів, торгової марки, різних прав користування. Це пов'язано з тим, що загроза банкрутства по-різному впливає на ринкову оцінку матеріальних і нематеріальних активів. При загрозі банкрутства оцінкою матеріальних активів є їх ліквідаційна вартість продажу на ринку (цілком або частинами), яка рідко падає до нуля.

3. Для підприємств, що мають пільги по сплаті податку на прибуток, цільова структура капіталу не виконує своєї ролі. Для підприємств, що платять податок на прибуток, слід формувати цільову структуру капіталу і збільшувати капітал відповідно до неї. Чим вище податкова ставка, тим більше вигоди одержить підприємство від позикового фінансування (за умови, що вся сума платежів вираховуватиметься з прибутку оподаткування).

Фінансовий важіль слід збільшувати до тих пір, поки витрати банкрутства і витрати на залучення додаткового позикового капіталу не перекриють

податкові вигоди. У компромісному підході передбачається, що підприємства однієї галузі мають схожу структуру капіталу, оскільки однотипні активи, комерційний ризик (характер попиту, ціноутворення на продукцію, що випускається, і споживані матеріали, операційний важіль), близькі значення прибутковості діяльності і податкові умови. Проте компромісна модель не завжди може пояснити вибір підприємства. Причина полягає в недооцінці ринкових сигналів.

Висновки. Підтвердження факту збільшення ризику банкрутства при зростанні позикового капіталу; розподіл діяльності підприємства на стадії, що різняться за критерієм «питома вага позикового капіталу», дозволяє зробити висновок, що у кожному конкретному випадку необхідний індивідуальний підхід до оптимізації структури капіталу.

Список використаної літератури:

- 1.Вожжов А. П. Банківський капітал в економіці України [Текст] / А.П. Вожжов // Фінанси України. – 2003. – № 8. – С. 88 – 97.
- 2.Вожик С. В. Стратегическое управление предприятием на принципах создания стоимости компании в условиях неопределенности / Вожик С.В. // Экономика и бизнес. - 2004. – 350 с. - С. 215-217.
- 3.Волошин И. В. Учет фактора времени при расчете лимита кредитования с помощью VaR технологии / И.В. Волошин // users.i.com.ua.
- 4.Воробйов Ю. М. Особливості формування фінансового капіталу підприємств / Воробйов Ю.М. // Фінанси підприємства. – 2002. – №2.
- 5.Головкина О. В. Механизм оценки финансово – экономической стабильности функционирования предприятия / О.В. Головкина <http://www.smartcat.ru>.

БОНДАРЕНКО Т. В. АНАЛИЗ НАУЧНО-МЕТОДИЧЕСКИХ ПОДХОДОВ К ФОРМИРОВАНИЮ СТРУКТУРЫ КАПИТАЛА ПРОМЫШЛЕННОГО ПРЕДПРИЯТИЯ

В статье рассматриваются научно-методические подходы к формированию структуры капитала промышленного предприятия. Было установлено, что увеличение риска банкротства при росте заемного капитала, распределение деятельности предприятия на стадии, различающейся по критерию «удельный вес заемного капитала» позволяет сделать вывод, что в каждом конкретном случае необходим индивидуальный подход к оптимизации структуры капитала.

Ключевые слова: предприятие, риск, методические подходы, промышленное предприятие, подход.

BONDARENKO T. V. ANALYSIS SCIENTIFIC APPROACHES TO FORMATION CAPITAL STRUCTURE INDUSTRIAL ENTERPRISES

The article deals with the scientific and methodological approaches to the capital structure of the industrial enterprise. It was found that the increased risk of bankruptcy during the growth of debt, the distribution of activity on stage, differ on the criterion of "share of debt" suggests that each case requires an individual approach to optimization.

Keywords: enterprise risk, methodological approaches, industrial plant approach